

undertiden daarligt, hvor Fabrikken ligger. Jeg synes, det er underligt, at man kan tænke sig, at saadanne Folk skulde have mere Interesse og mere Ansvarsfølelse overfor Bedriftens Opretholdelse end de Arbejdere, der med hele deres Liv er knyttet til den samme Fabrik, hvis hele fremtidige Skæbne afhænger af, at Fabrikken kan klare sig.

Efter min Mening har det foreliggende Lovforslag, set paa Baggrund af disse Forhold, en saa stor Berettigelse, og dets Bestemmelser er saa betimelige, at man i dette Ting for Alvor burde tage dette Problem op til Drøftelse og velvillig Behandling. Dette Forslag viser nemlig vor Villie til at komme bort fra Anarki og Planløshed indenfor dansk Erhvervsliv. Jeg tror, at de Tanker, der er nedlagt i dette Forslag, en Gang vil bære rig Frugt. Det er ikke højtflyvende og fantastiske Planer, nej, det er nøgterne og velovervejede Bestemmelser. Og hvis dette Forslag bliver ophøjet til Lov, vil det blive det solide Fundament, hvorpaa den Bygning kan rejses sig, der skal rumme Arbejdernes økonomiske Frigørelse. Jeg mener nemlig ikke, at Arbejderne bør behandles som et Stykke Værktøj, som Arbejdsgiveren kan kaste fra sig, naar han ikke længere har Brug for det, og som han derefter overlader Samfundet at drage Omsorg for, idet han dog forbeholder sig Retten til senere at kalde Arbejderen tilbage, naar han tror, at det nu vil være fordelagtigt for ham selv at sætte Produktionen i Gang. Vi mener, at Arbejderne har Krav paa ikke fremtidig og ikke fremdeles at blive behandlet og blive betragtet som et saadant Stykke Værktøj. Derfor har de Forhold, som udviklede sig, navnlig under Krigen, forstærket Socialdemokratiets Tro paa, at der maa skabes et Grundlag for en saadan Nyorientering, som skulde fremgaa af dette Forslag.

Allerede i 1919 ved den 18de socialdemokratiske Kongres blev der udarbejdet Forslag til Lov om Socialisering, og det blev den Gang tilstillet det Rigsdagsudvalg, som behandlede Trustlovsforslaget her i Folketinget. Vi ved jo, hvordan det gik baade med Trustloven og de her omtalte Forslag saavel som med saa mange andre Ting. Nationalbankdirektør Jakob Kr. Lindberg, som den Gang udarbejdede det paagældende Forslag, udtalte, at man ved Samfundets begyndende Socialisering maatte have nye Baner lagt paa den Maade, at man delte Virksomhederne i tre Slags, nemlig stats- og kommunedrevne Virksomheder, kooperative Virksomheder samt kontrolleret

Drift. Jakob Kr. Lindberg sagde paa det Møde, hvor disse Forslag blev fremsat: „For mig staaer det saaledes, at det socialistiske Samfund er gennemført, naar Ejenomsretten til Samfærdselsmidler, Produktionsmidler og Vareforraad ikke længere giver Ejeren Magt til at forskaffe sig en Indtægt, som ikke svarer til det ydede Arbejde.“ — Det er naturligvis Arbejde under en hvilken som helst Form, der her tænkes paa. — Han foreslaar derfor, at man ved Siden af Stats- og Kommunedrift og de kooperative Virksomheder søger at oprette Kontrol med de Virksomheder, som falder derudenfor; han finder ikke, at det er nogen Nødvendighed, at Stat og Kommune overtager Driften af alle Erhverv, ej heller at de kooperative Foretagender træder ind som Afløsere, men at der bliver en tredje Form for Socialisering, som efter hans Skøn vil være den vigtigste, nemlig selvejende og selvstyrende Erhvervsforetagender under Samfundets Kontrol. Saa kom den saakaldte Paaske-Krise i 1920, og alle de Forslag, som her er omtalt, blev puttet i Papirkurven. Men efter Paaske-Krisen kom der som bekendt ogsaa et Paaske-Forlig, og i dette Forlig bestemtes det, foruden at Forhandlingerne mellem de enkelte Fag skulde optages — altsaa det samme, som Arbejdsgiverne i Dag modsætter sig —, at Lønningerne skulde forbedres, og at Arbejderne skulde have en August-regulering, at der skulde optages Forhandling mellem Arbejderne og Arbejdsgiverne om Indførelse af Bedriftsraad. Det resulterede imidlertid ikke i nogen Overenskomst, men kun i et Forslag til en Overenskomst, som Forretningssudvalget for De samvirkende Fagforbund tilstillede Arbejdsgiverforeningen, og som findes som Bilag 8 til Lovforslaget. Dette Lovforslag hviler i Hovedsagen paa det den Gang af De samvirkende Fagforbund udarbejdede Forslag. Det ses i Bemærkningerne til Lovforslaget, at man allerede i Norge, Tyskland, Østrik, Czekoslovakiet, Rusland og Italien ved Lov har givet Arbejderne Medbestemmelsesret i Ledelsen af Virksomhederne, og at der i Sverige er fremkommet en Kommissionsbetænkning om Sagen, hvori der ligeledes findes et udarbejdet Forslag til Bedriftsraad, hvorimod man i England har et noget andet System og man i Danmark har de saakaldte Tillidsmandsorganer, i visse Brancher vel at mærke. Lovforslaget her skal gælde for Virksomheder indenfor Industri, Handel, Haandværk, Landbrug, Skov- og Havebrug. I alt vil der blive Tale om 6 385 Virksom-